

Pavla Melková: Jiřák je obklopen dobře fungující čtvrtí

02.12.2021

Návrh na obnovu náměstí Jiřího z Poděbrad pochází z dílny MCA atelieru. Jeho spoluautorka poukazuje na možnosti, které se před vinohradským náměstím otevírají.

Návrh na proměnu Jiřáku vznikl před více než dvaceti lety. Jakými zásadními změnami od té doby prošel?

Základní koncept návrhu, který tehdy zvítězil v otevřené architektonické soutěži, zůstal. Spočívá mimo jiné v hlavních principech, jako že západní část náměstí naplní společenské potřeby náměstí soustředěné okolo nově vzniklé plochy před kostelem, zatímco části podél kostela a za ním budou klidnější, relaxační. Anebo například princip lepšího zpřístupnění náměstí z navazujících ulic, jehož výsledkem jsou také nové světelné přechody na křižovatce Vinohradská—Slavíkova, které se již realizovaly. Změny reagovaly hlavně na přání obyvatel a městské části. Týkaly se především různých dalších způsobů využívání náměstí, nových pobytových činností nebo usnadnění pohybu. Takže přibyl například prostor pro trhy, dětské hřiště, více mobiliáře, vodní prvky, více zeleně či květinové záhony.

V čem vidíte potenciál náměstí?

Náměstí je vymezené kvalitními domy a zároveň obklopené živou, z hlediska veřejného prostoru dobře fungující čtvrtí. To je skvělé východisko pro krásné a žijící náměstí. Jeho samotná plocha je ale nedořešená, roztržitěná, většina věcí se zde děje improvizovaně. Řada věcí ani nefunguje, chybí přechody do okolí, je zde mnoho bariér, zeleni se nedaří, špatně se hospodaří s vodou, chybí příležitosti pro spouso činností. Chybí prostor pro pořádání společenských setkání či kulturních akcí. A není ani pěkné na pohled, je to spíše takový utilitární chaos. Přesto i dnes žije, sama tam ráda trávím čas. Mohlo by ale fungovat mnohem lépe a být i krásné. Bylo by škoda tomu nepomoci.

Takže nový návrh dává celému náměstí jednotnou podobu s vlastním řádem a kompozicí – odvíjejícími se od centrální plochy před kostelem a na ní navazujících obnovených a doplněných stromových alejí. Tato podoba je založena především na tom, jak zde budou lidé trávit čas, na dějích, pro které vytváří nejen příležitosti, ale třeba je i iniciuje.

Jak na tom bude obnovené náměstí z pohledu zeleně?

Zeleň je dnes zásadní nejen proto, že se v její přítomnosti cítíme dobře, ale i kvůli adaptaci města na klimatickou změnu, zejména v otázce zadržování vody a úlevy od rozpalování města vysokými teplotami. V obou ohledech jsou nejdůležitější stromy, dokonce i důležitější než trávníky. Proto na obnoveném náměstí přibude oproti dnešnímu počtu asi 110 stromů vysazených do nových míst, plus dosadby na místa dnešních dožívajících. Důležité také je, že stromům budou vylepšeny podmínky pro růst například tím, že v

prostoru kořenů bude lépe zadržována voda.

Důležitá je také změna povrchů. Zatímco dnes je náměstí plné asphaltových ploch, které se rozpalují a nezadržují vodu, na novém náměstí budou všechny zpevněné plochy z dlažby, která propouští vodu do podloží a nezpevněné plochy budou buď trávniky nebo přírodní mlaty. Nezpevněných ploch bude téměř stejně jako dnes. A trávniky budou zavlažované a udržované jako pobytové, což je také velký rozdíl oproti dnešku. Dnes totiž většina trávníků vlastně nejsou trávniky, ale zdupané tvrdé hliněné plochy. Což je také právě proto, že na náměstí dnes schází zpevněné plochy pro společenské a kulturní akce, takže ty se odehrávají na trávnicích. A protože v novém náměstí taková plocha bude připravena, nemělo by se to už dít.

Jak bude vyřešeno parkování?

Počet parkovacích míst se nezmenší. Dojde ale k úpravě jejich rozmístění, která pomůže například lepšímu průchodu mezi zaparkovanými auty. Nebo umožní dosadit k nim stromy, které zmírní dopad aut na pobytový charakter náměstí. A pod všemi parkovacími místy bude dlažba propouštějící vodu, narozdíl od dnešních asfaltů. Také se zlepší systém organizace parkování, který umožní lepší využívání míst.

Co bylo na vaší práci nejtěžší?

Skloubit velké množství potřeb, přání a požadavků, lidmi počínaje a úřady konče. Tak je to ale při navrhování veřejných prostranství vždy, nezažíváme to zdaleka poprvé. Snažíte se naslouchat všem, ale přání jsou často protikladná a člověk by občas musel být kouzelník. Přesto se snažíme hledat chytrá řešení, která alespoň v něčem potěší všechny. A hlavně je nejtěžší pomoci tomu, aby se projekt opravdu zrealizoval. A kvalitně. A aby to nyní už opravdu bylo co nejdříve.

Na co jste u tohoto projektu hrdí?

Hrdí budeme, až v budoucnu přijdeme na Jiřák a uvidíme, že se vše povedlo skutečně zrealizovat, že lidé ho užívají a jsou spokojení. Pak si sedneme před jednu z kaváren, budeme usrkávat víno a budeme se jen tak dívat, stejně jako ostatní lidé okolo nás, protože už nebudeme cítit žádnou povinnost, naše práce bude splněná. A možná se v nás pak rozlije i pocit radosti. Budeme prostě moci být zase jen obyčejnými uživateli. Na tu chvíli se opravdu těším.